

גיטרמן, יצחק (1889-1943)

(Yitzhak Gitterman). מראשי הג'וינט בפולין וממארגני הסעד בפולין הכבושה, פעיל המחתרת ונאמן ה'ארגון היהודי הלוחם'. ג' נולד בעיירה הורונסטופול שבאוקראינה. מצעירותו עסק בסעד ועזרה לפליטים ונרדפים, ובמלחמת-העולם הראשונה הגיש עזרה וסיוע להגירה לפליטים נפגעי המלחמה מעיירות גליציה וליטא. ב- 1921 מונה לראש המשרד של הג'וינט בורשה וסייע לעבודת השיקום של יהודים ולהקמת מוסדות סעד. כמה שנים עסק בהוצאה לאור, אך ב- 1926 נקרא שנית לעבודה בג'וינט, נוכח משבר הכלכלה והידרדרות מצב היהודים. ג' יסד את מכשיר ההגנה החשוב של יהודי פולין מול ההפליה בכלכלה נגדם והחרם עליהם: רשת קופות מלווה בלי ריבית (Centralna Kasa Bezprocentowa; Ckb) ככול ערי פולין ועיירותיה. 'היו ישובים שבהם לא היתה קהילה, אך היתה שם קופת מלווה, שייצגה את כול מוסדות הציבור שלהם נזקק ישוב יהודי...' (רינגלבלום, ראה ביבליוגרפיה). ג' תרם לבלום במידת מה את ההתרוששות החריפה של היהודים בפולין בשנות ה- 30 על-ידי הסבה מקצועית ויצירת ענפי פרנסה חדשים.

בפרוץ מלחמת-העולם השנייה הגיע ג' לריכוז הפליטים בוילנה וגם שם עסק בעבודת עזרה. הוא יצא לשוודיה להזעיק עזרה, אך האונייה שבה הפליג נתפסה בלב ים בידי הגרמנים וג' נכלא במחנה שבויים. באפריל 1940 חזר ג' לורשה ומיד נטל עליו את עיקר העבודה במרכז לעזרה עצמית (Zydowskie Towarzystwo Samopomoc Społeczna, Zss; אחר-כך היה שמו Opieki Społecznej, Ztos). כשאזלו משאבי הכספים של הג'וינט פנו ג' וחבריו מראשי הג'וינט בפולין לגיוס כספים מידי היהודים בפולין עצמה.

מראשיתה סייע ג' למחתרת הציבורית, וליד המועצה לעזרה עצמית פעלה מועצה ציבורית של ראשי המחתרת הפוליטית בגטו ורשה. ג' עצמו נטל חלק בפעילות ענפה במחתרת, עם ידידו עמנואל רינגלבלום, הן במפעלי תרבות חשאיים, והן בעזרה סוציאלית לארגונים במחתרת ולתנועות הנוער. הוא היה חברת הנהלת 'ענג שבת' ומפעילי 'ייקאר'.

אחרי שהגיעו הידיעות הראשונות על רציחות המוני יהודים במזרח תמך ג' בכוח הלוחם המתארגן ומסר כסף לרכישת נשק ללוחמים בגטו ביאליסטוק. עם הקמת ה'ארגון היהודי הלוחם' בורשה באוקטובר 1942 נכנס ג' לוועדת הכספים של ועד התיאום, שתפקידה העיקרי היה השגת כספים לרכישת נשק. ביום הראשון של האקציה השנייה בגטו ורשה נרצח ג' (18 בינואר 1943).